

Мамалуй М.О.,
студентка 5 курсу,
14 групи, Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції,
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ЩОДО ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАГАЛЬНОДОСТУПНИХ РЕЄСТРІВ ПРАВОПОРУШНИКІВ

Ключові слова: облік злочинів, відкриті дані, корупційна злочинність

Keywords: record of offences, open data, corruption criminality

Анотація: Розглянуто досвід застосування наборів відкритих даних як заходу із подолання злочинності в Україні та світі.

Abstract: Experience of applying open data sets as exercise of fighting crime in Ukraine and the world is considered.

Ведення обліків правопорушень та правопорушників сьогодні є усталеною практикою. Їх головні призначення – контроль і моніторинг діяльності осіб, які притягувалися до відповідальності за однорідні злочини. За загальним правилом, доступ до цих баз мають виключно правоохоронці, проте останнім часом стало актуальним питання щодо ознайомлення із ними пересічних громадян як способу запобігання злочинності.

Яскравим прикладом слугують реєстри злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності, що існують у багатьох англомовних країнах, проте на сьогодні єдина з них, де реєстр є загальнодоступним, – це США.

Національний публічний реєстр осіб, які вчинили сексуальні злочини (National Sex Offender Public Registry), складається з федеральних та державних систем, призначених для

отримання інформації про осіб, що вчинили злочини сексуального характеру. Реєстр працює в якості веб-ресурсу, де можна знайти опис злочинців, список вчинених ними злочинів, модель їх автомобіля і домашню адресу.

Реєстрація була в цілому схвалена американською спільнотою, яка вважала, що така обізнаність здатна знизити рівень віктимізації. Втім, офіційні дослідження не виявили суттєвих змін у рівні сексуальних правопорушень після введення режимів реєстрації та оповіщення. Крім того, деякі з них відмічають статистичне збільшення вчинення злочинів стосовно неповнолітніх [1]. Відповідно, більшість дослідників заперечує позитивний ефект подібних реєстрів та навіть доводить їх контрпродуктивність.

Згідно з національним законодавством, усі злочини, виявлені на території України, та особи, які їх вчинили, так само підлягають обліку в правоохоронних органах. Національна поліція, на підставі відповідного закону, наповнює та підтримує в актуальному стані бази даних, що входять до єдиної інформаційної системи МВС України. Питання доступу громадськості до них було розглянуто в 2013 році, коли МВС прийняло рішення про розміщення своїх розшукових баз на офіційному сайті. Наступним кроком мало стати розроблення впродовж 2016-2017 років Державного реєстру осіб, які притягуються до кримінальної відповідальності, розшуковуються, засуджені та відбувають покарання, але станом н сьогодня він не був створений.

Натомість у 2014 році почав функціонувати Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення (далі – Реєстр). З метою реалізації права кожного на доступ до публічної інформації Реєстр було включено до Переліку наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, а отже усі відомості в ньому не належать до конфіденційної інформації про особу та не можуть бути обмежені у доступі.

Необхідність запровадження Реєстру була викликана обов'язком України щодо виконання рекомендацій Групи країн проти корупції (GRECO) за результатами 1-го та 2-го спільних раундів оцінювання. Завданнями Реєстру є: забезпечення єдиного обліку осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення; проведення спеціальних перевірок відомостей про осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування; проведення звірки переліку осіб, які звільнені з посад у зв'язку з притягненням до відповідальності за корупційні правопорушення, з відомостями, що містяться в Реєстрі; аналіз відомостей про осіб, які вчинили корупційні правопорушення, з метою визначення сфер державної політики та посад з найбільшими корупційними ризиками. Як зазначає Мініст в офіційному роз'ясненні від 08.02.2012, вищенаведене дозволить вжити заходів задля зниження або виключення можливості виникнення корупційних проявів, покращити відбір кандидатів на публічну службу та стане справжнім інструментом запобігання корупційним правопорушенням.

Інформація з Реєстру надається у вигляді витягу та інформаційної довідки на запит державних органів, органів влади АРК, органів місцевого самоврядування, правоохоронних органів та у разі звернення фізичної особи або уповноваженого представника юридичної особи щодо отримання відомостей про себе або юридичну особу, яку він представляє.

Безоплатний цілодобовий доступ до Реєстру здійснюється через офіційний веб-сайт Міністерства України шляхом пошуку та перегляду такої інформації про особу: прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада на час вчинення корупційного правопорушення; склад корупційного правопорушення; вид покарання (стягнення); спосіб вчинення дисциплінарного проступку; вид дисциплінарного стягнення. Ці відомості вносяться до Реєстру на підставі електронної копії рішення суду, яке набрало законної сили, або завіреної в установленому порядку паперової копії наказу про накладання чи зняття дисциплінарного стягнення та розміщуються на веб-сайті протягом трьох робочих днів.

Щоб відповісти на питання дієвості Реєстру та його впливу на стан корупційної злочинності останніх років, необхідно звернутися до статистичної інформації Генеральної прокуратури України. Так, у 2013 році правоохоронними органами було обліковано 16 586 кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, у 2014 році їх стало 15 560, а у 2015 – 14 997 [2].

Варті уваги також статистичні дані Центру політико-правових реформ (ЦППР), відповідно до яких загальна кількість осіб, засуджених за вчинення корупційних злочинів, у 2013-2016 роках зменшилась майже на 60%, а частка тих, що були виправдані судом (відносно кількості осіб, щодо яких розглядалися кримінальні справи), – збільшилась з 2% у 2013 до 5,6% у 2016. З огляду на це, ЦППР висловив стурбованість такою тенденцією в порівнянні з набагато меншою кількістю виправдувальних вироків у провадженнях по інших злочинах (0,3%).

Крім того, кількість осіб, яких було позбавлено права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю за корупційні злочини, з 2013 по 2016 рік зменшилась більш ніж утричі. Тобто такі особи мають можливість надалі продовжувати свою корупційну діяльність [3].

Таким чином, можна зробити висновок, що оприлюднення інформації у формі відкритих даних як спосіб припинення і запобігання злочинів певного виду, незважаючи на удаване зменшення рівня злочинності, не є достатнім заходом для її ефективного подолання.

Список використаних джерел:

1. Prescott, J.J.; Rockoff, Jonah E. (February 2011). "Do Sex Offender Registration and Notification Laws Affect Criminal Behavior?". *Journal of Law and Economics*. 54 (1): 161–206.
2. Єдині звіти про кримінальні правопорушення за січень-грудень 2013, 2014 і 2015 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/>
3. Альтернативний звіт Центру політико-правових реформ (ЦППР) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.org.ua/>
4. Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення: затв. наказом Міністерства юстиції України від 11 січня 2012 р. № 28/20341 // Офіц. вісн. України, – 2012 р. – № 6. – Ст. 223.
5. Роз'яснення Міністерства юстиції України «Порядок надання відомостей з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення»; Витяг від 08.02.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр. кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Харків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2017. – 420 с.**

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017